

Saksframlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Kommunestyret		

Krav om legalitetskontroll av vedtak i K-sak 1/13

Rådmannens forslag til vedtak:

Vedtak i K-sak 1/13 oversendes Fylkesmannen i Nord-Trøndelag for lovlighetskontroll iht. kommuneloven § 59.

Vedlegg:

Vedlegg:

1. Ungdomsrådet - endring av vedtekter
2. Forslag til nye vedtekter for Ungdomsrådet
3. Krav om lovlighetskontroll

Saksopplysninger:

Representantene Ole Andreas Aftret, Svein Jørgensen og Ola Morten Teigen har krevd lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak 1/13, vedtak gjort i kommunestyrets møte 240113.

Kravet er lovlig satt fram iht. kommuneloven § 59 nr. 1.

Kravet er satt fram innen fristen på tre uker, slik denne følger av Forskrift om tidsfrist for krav om lovlighetskontroll § 1, jfr. § 2.

Iht. kommunelovens § 59 nr. 2 skal krav om lovlighetskontroll settes fram for det organ som har truffet den aktuelle avgjørelsen. Kommunen bestemmer selv om det først skal behandles i komitéer og formannskap.

Ved lovlighetskontroll skal det tas stilling til alle tre alternativ i kommunelovens § 59 nr. 4, jfr. ordlyden:

«Ved lovlighetskontroll skal det tas stilling til om avgjørelsen

- a. er innholdsmessig lovlig,
- b. er truffet av noen som har myndighet til å treffe slik avgjørelse, og
- c. er blitt til på lovlig måte

Departementet skal oppheve avgjørelsen hvis det er gjort slike feil at den er ugyldig.»

Lovlighetskravet:

Representantenes brev er vedlagt saksframlegget og gjengis ikke her. Det vises likevel til 3. avsnitt, side 1:

«I formannskapetets innstilling til kommunestyret i sak PS 1/2013 var det gjort en endring i § 5 i ungdomsrådets vedtekter som påla de ulike skolene å sikre kjønnsbalansen i alle fremtidige valgresultat. Dette innebærer at man kan nekte noen å stille til valg eller se bort fra valgresultat og innsette en annen på grunn av kjønn. Vi mener dette svekker demokratiforståelsen til både de som stiller til valg og de som stemmer. Vi er av den oppfatning at de valgene som gjøres på skolene må respekteres.»

Representantenes krav om endring i vedtaket fremkommer i siste avsnitt:

«Derfor mener vi at man kan ha åpning i likestillingsloven for å oppheve vedtaket. Subsidiært ber vi Fylkesmannen sette likestillingsloven til side og vurdere vedtaket etter FNs barnekonvensjon. Det at medlemmene av ungdomsrådet er mindreårige, og dermed barn i barnekonvensjonens og barnelovens forstand, gjør at vi mener det er uholdbart at de blir diskriminert på grunn av kjønn. For ordens skyld vil vi nevne at det har vært tilfeller av overrepresentasjon av både gutter og jenter i utvalget, slik at det ikke er snakk om noen kontinuerlig underrepresentasjon av det enkelte kjønn. Viser også til vedlagte saksprotokoll fra sak PS 1/2013 fra Stjørdal kommunestyre»

Kommuneloven § 59, nr. 4 bokstav a – er avgjørelsen innholdsmessig lovlig?

I kravet om at avgjørelsen skal være innholdsmessig lovlig, ligger både et krav om at den ikke skal stride mot lov, og at den om nødvendig skal ha hjemmel i lov.

Kommunestyret har vedtatt at vedtektenes § 5 skal ha følgende ordlyd:

Valg og sammensetning:

Det velges 12 representanter til ungdomsrådet. Medlemmene og vararepresentantene velges av kommunestyret etter forslag fra elevrådene ved de forskjellige skolene:

Ole Vig videregående skole: 4 representanter og 2 vara.

Aglo videregående skole: 1 representant og 2 vara.

Halsen ungdomsskole: 2 representanter og 2 vara.

Stokkan ungdomsskole: 2 representanter og 2 vara

Hegra ungdomsskole: 2 representanter og 2 vara.

Fagerhaug ungdomsskole: 1 representant og 1 vara.

I tillegg utnevnes 2 representanter fra kommunestyret.

De skolene som har 2 representanter velger en av hvert kjønn for faste medlemmer og for vara.

De skolene som har 1 representant velger vara med motsatt kjønn av det faste medlemmet.

I likestillingsloven § 21, 1 ledd heter det

Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder mv. skal begge kjønn være representert på følgende måte:

1. Har utvalget to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert.
2. Har utvalget fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to.
3. Har utvalget seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.
4. Har utvalget ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire, og har utvalget flere medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent.
5. Reglene i nr. 1 til 4 gjelder tilsvarende ved valg av varamedlemmer.

Det kan gjøres unntak fra reglene i første ledd når det foreligger særlige forhold som gjør det åpenbart urimelig å oppfylle kravene.

Reglene i denne paragraf gjelder ikke for utvalg m.v. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger.

For utvalg m.v. valgt av folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner gjelder bestemmelsene i kommuneloven.

Kongen gir bestemmelser om håndheving og rapportering og kan gi utfyllende bestemmelser etter denne paragraf.

I Stjørdal kommune er det kommunestyret som velger medlemmer til ungdomsrådet, etter forslag fra elevrådene ved skolene. Elevrådenes forslag til representanter fremkommer på grunnlag av valg blant elevene ved de enkelte skolene (vedtektens § 5).

I Barne,- likestillings- og inkluderingsdepartementets håndbok om ungdomsråd, defineres ungdomsråd slik: «Et ungdomsråd er et lokalt hørings- og innflytelsesorgan. På lik linje med eldreråd eller råd for funksjonshemmede, er det et interesseorgan som skal fremme en konkret gruppes synspunkter overfor lokalpolitikkerne. Ungdomsrådet skal jobbe for at kommunen blir et bedre sted for unge å leve, og det skal fremme ungdoms interesser.» Ungdomsrådet er formelt tilknyttet kommunen. Plikten til å ha ungdomsråd er ikke hjemlet i lov.

I Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets «Veileder i arbeidet med ungdomsråd – en håndbok for sekretærer og koordinatorene» er ikke forholdet til likestillingsloven tatt opp konkret. Det er imidlertid lagt vekt på representativitet og demokratiske prosesser ved valg til ungdomsråd. I og med at ungdomsrådet representerer all ungdom i kommunen, anbefales det at det bør være et bredt spekter av medlemmer også. Det hevdes det vil være en ulempe om det bare er jenter i ungdomsrådet, eller bare ungdom fra en del av kommunen, fra videregående skole eller bare etnisk norske. Det fremgår at det er mye frihet i både om det skal opprettes ungdomsråd og hvordan det skal opprettes.

Kommunelovens bestemmelser om kjønnsbalanse følger av §§ 36 - 38. Bestemmelsene gjelder for folkevalgte organ, jfr. kapitteloverskriften.

I lovlighetsklagen bes Fylkesmannen sette likestillingsloven til side og vurdere vedtaket etter FNs barnekonvensjon. Barnekonvensjonens artikkel 2 nr. 1 lyder: «De stater som er part i denne konvensjon, skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i denne konvensjon for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets, dets foreldres eller verges rase, hudfarge, kjønn, språk, religion, politiske eller annen oppfatning, nasjonale, etniske eller sosiale opprinnelse, eiendomsforhold, funksjonshemming, fødsel eller annen stilling.»

Vurdering:

Dersom det ikke hadde vært kommunestyret som valgte medlemmene, ville man ha stått friere i å avgjøre om likestillingslovens *prinsipp* skulle følges. Verken departementets veileder eller håndbok sier klart om ungdomsråd kommer inn under likestillingsloven. Eksempler det vises til har kun henvisninger til likestillingsloven, samtidig som det viktigste anses å være at rådet har aktive medlemmer som er representativ for den gruppen den skal representere.

Som nevnt over, følger det av vedtektene for ungdomsrådet i Stjørdal kommune at det er kommunestyret som velger representanter til ungdomsrådet etter forslag fra elevrådene ved skolene. Rådet er ikke å betrakte som et folkevalgt organ, og kommunelovens bestemmelser om kjønnsmessig balanse slik det fremgår av §§ 36 - 38 kommer i utgangspunktet ikke til anvendelse.

Ungdomsråd i kommunene er en ulovfestet og frivillig ordning. Når kommunestyret har vedtatt at kommunen skal ha ungdomsråd, må det kunne legges til grunn at kommunestyret også har anledning til å bestemme at begge kjønn skal være representert. Det kan argumenteres for at reelle hensyn taler for at reglene om kjønnsfordeling kan anvendes analogisk.

På bakgrunn av ovennevnte fremgår det som uklart om likestillingsloven § 21 eller kommunelovens bestemmelser om kjønnsmessig balanse (kapittel 6) kommer til anvendelse. Både denne problemstillingen og en evt. vurdering etter FNs barnekonvensjon, bør etter rådmannens vurdering belyses og vurderes av overordnet myndighet.

Det tilrås at saken oversendes Fylkesmannen for lovlighetskontroll.